

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์
Weekly Epidemiological Surveillance Report, Thailand

ปีที่ 47 ฉบับที่ 18 : 13 พฤษภาคม 2559

Volume 47 Number 18 : May 13, 2016

สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health

สถานการณ์โรค布鲁เซลโลซิสในคน ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2558 (Situation of Brucellosis in humans, Thailand, 2015)

✉ panda_tid@hotmail.com

ชนิษฐา ภูบัว

สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

โรค布鲁เซลโลซิส หรือ โรคแท้งติดต่อในสัตว์ เป็นโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน เกิดจากการติดเชื้อ *Brucella* หลายสายพันธุ์ (Species) ทั้งเชื้อ *B. abortus* ที่พบในโค กระบือ เชื้อ *B. melitensis* ที่พบในแพะ แกะ เชื้อ *B. suis* ที่พบในสุกร เชื้อ *B. canis* ที่พบในสุนัข เชื้อ *B. ceti* พบในแมวน้ำ และเชื้อ *B. pinnipedialis* พบในปลาวาฬ และปลาโลมา⁽¹⁾ มีอาการเฉพาะ คือ มีไข้เป็นระยะ ๆ เป็นเวลานาน หรือเป็น ๆ หาย ๆ ไม่แน่นอน ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย เหงื่อออกมาก หนาวสั่น ปวดข้อ มีน้มน้ำหนักลด และปวดตามร่างกายทั่ว ๆ ไป อาจพบการอักเสบเป็นฝีหนองที่ตับ ตับอ่อน ข้อต่อ และโพรงกระดูก มีรายงานการติดเชื้อที่แสดงอาการแบบอ่อน ๆ และการติดเชื้อเรื้อรังที่มีอาการเป็น ๆ หาย ๆ ระยะเวลาป่วยอาจนานหลายวัน หลายเดือน หรือบางครั้งอาจเป็นปีหรือนานกว่า

โค กระบือ สุกร แพะ แกะหรือสุนัข เป็นแหล่งรังโรค คนติดต่อกับการสัมผัสโดยตรงกับเนื้อเยื่อ เลือด ปัสสาวะ สารคัดหลั่งจากช่องคลอด ลูกสัตว์ที่แท้งออกมา โดยเฉพาะรก โดยเชื้อจะเข้าทางผิวหนังที่มีแผลหรือรอยขีดข่วน และอาจติดต่อโดยการดื่มน้ำนมดิบจากสัตว์ที่มีเชื้อ หรือผลิตภัณฑ์นมดิบ⁽²⁾ ประชากรกลุ่มเสี่ยงได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์หรือทำงานในฟาร์ม ผู้ที่ทำงานใน

โรงงานฆ่าสัตว์ สัตวแพทย์ ผู้ที่ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ ผู้ที่นิยมดื่มน้ำนมดิบ หรือบริโภคเนื้อสัตว์ที่ไม่ผ่านความร้อนที่เพียงพอ⁽³⁾

ในปี พ.ศ. 2558 สำนักโรคระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วยโรค布鲁เซลโลซิส 5 ราย ไม่มีรายงานผู้เสียชีวิต พบผู้ป่วยในภาคเหนือ 2 ราย ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นชาย 1 ราย อายุ 54 ปี หญิง 1 ราย อายุ 48 ปี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ราย ที่จังหวัดอุบลราชธานี เป็นชาย 1 ราย อายุ 49 ปี หญิง 1 ราย 13 ปี ภาคกลาง 1 ราย ที่จังหวัดนครปฐม เป็นหญิง อายุ 57 ปี ส่วนภาคใต้ไม่มีรายงานผู้ป่วย พบผู้ป่วยในเดือนสิงหาคม 3 ราย และตุลาคม 2 ราย จากข้อมูลในปี พ.ศ. 2557 พบผู้ป่วยในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-กรกฎาคม จะเห็นได้ว่าโรค布鲁เซลโลซิสสามารถพบได้ตลอดทั้งปี ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลชุมชน 4 ราย โรงพยาบาลทั่วไป 1 ราย มีอาชีพเกษตรกรกรรม 4 ราย และเป็นนักเรียน 1 ราย

ข้อมูลผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ จากฝ่ายแบคทีเรียทั่วไป สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ตรวจด้วยวิธีการเพาะเชื้อ การทดสอบทางชีวเคมี และ PCR หาเชื้อแบคทีเรีย *Brucella* 6 ตัวอย่าง พบผลบวก 5 ตัวอย่าง เป็นสายพันธุ์ *B. melitensis* ทั้งหมด และผลลบ 1 ตัวอย่าง⁽⁴⁾

◆ สถานการณ์โรค布鲁เซลโลซิสในคน ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2558	273
◆ สรุปการตรวจข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ที่ 18 ระหว่างวันที่ 1-7 พฤษภาคม 2559	277
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ที่ 18 ระหว่างวันที่ 1-7 พฤษภาคม 2559	280
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาจากบัตรรายงาน 506 ประจำเดือนเมษายน 2559	285

วัตถุประสงค์ในการจัดทำ

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

1. เพื่อให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ได้ตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์โรคที่เป็นปัจจุบัน ทั้งใน และต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอผลการสอบสวนโรค หรืองานศึกษาวิจัยที่สำคัญและเป็นปัจจุบัน
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานทางระบาดวิทยาและสาธารณสุข

คณะที่ปรึกษา

นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน นายแพทย์ประยูร ภูนาศ
นายแพทย์ธวัช จายน้อยอิน นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ
นายแพทย์ดำรง อึ้งชูศักดิ์ นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
องอาจ เจริญสุข

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : นายแพทย์ธนรักษ์ พลิพัฒน์

บรรณาธิการประจำฉบับ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์

บรรณาธิการวิชาการ : นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
องอาจ เจริญสุข

กองบรรณาธิการ

บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์ สิริลักษณ์ รั้งเมืองต์ สุวดี ตวงษ์

ฝ่ายข้อมูล

สมาน สมบุญจันท์ ศศิธรณ์ มาแอดเดียน

พัชรี ศรีหมอก สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์

ฝ่ายจัดส่ง : พิรยา ดล้ายพ้อแดง สวัสดิ์ สว่างชม

ฝ่ายศิลป์ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์ พิรยา ดล้ายพ้อแดง

หากต้องการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ใน

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

รวมถึง ข้อคิดเห็น

หรือพบความคลาดเคลื่อนของข้อมูล

กรุณาแจ้งมายังกลุ่มเผยแพร่วิชาการ

สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

เบอร์โทรศัพท์ 02-590-1723 หรือ

E-mail: panda_tid@hotmail.com หรือ

weekly.wesr@gmail.com

ข้อมูลที่สำคัญกระบาดวิทยาได้รับแจ้งตามระบบ ด้วยโปรแกรมตรวจสอบข่าวการระบาดประจำสัปดาห์ (Outbreak Verification) ในปี พ.ศ. 2558 พบ 5 เหตุการณ์ เป็นผู้ป่วยยืนยัน 2 ราย จากจังหวัดชัยภูมิ และเพชรบูรณ์ ผู้ป่วยสงสัยจำนวน 3 ราย โดยผู้ป่วยยืนยันจากจังหวัดชัยภูมิ มีรายละเอียดจากรายงานสอบสวนโรค ดังนี้ ผู้ป่วยเพศหญิง อายุ 66 ปี อาศัยอยู่อำเภอบำเหน็จณรงค์ อาชีพเกษตรกร เลี้ยงกระบือ 4 ตัว ไร่ 100 ไร่ ปลูก 2 บ่อ ผู้ป่วยมีอาการไข้หนาวสั่น มักเป็นช่วงเช้าและเย็น ไอ-แห้ง ปวดเมื่อยร่างกาย น้ำหนักลด เบื่ออาหาร ส่งตรวจยืนยันเชื้อที่สถาบันโรคทรวงอกด้วยวิธี Vitex พบเชื้อ *B. melitensis* จากข้อมูลการสอบสวน พบว่า ผู้ป่วยมีประวัติสัมผัสสารคัดหลั่งจากการทำคลอดกระบือ รวมทั้งทำความสะอาดพื้นที่ภายในคอกโดยไม่ได้สวมอุปกรณ์ป้องกัน⁽⁵⁾ และผู้ป่วยยืนยันจากจังหวัดเพชรบูรณ์ รายละเอียด ดังนี้ ผู้ป่วยเพศชาย อายุ 48 ปี อาศัยอยู่อำเภอหนองไผ่ อาชีพเกษตรกร ทำนา ทำไร่ เลี้ยงแพะ 15 ตัว หมู 30 ตัว ผู้ป่วยมีอาการไข้สูง ปวดศีรษะ ปวดตามข้อ อ่อนเพลียมาก ส่งตรวจยืนยันเชื้อที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบเชื้อ *B. melitensis* มีประวัติสัมผัสสารคัดหลั่งจากแพะ จากการทำคลอด การล้างรกแพะ โดยไม่ได้สวมอุปกรณ์ป้องกัน⁽⁶⁾ จะพบว่า ผู้ป่วยยืนยันทั้ง 2 ราย มีประวัติสัมผัสสารคัดหลั่งโดยไม่ได้สวมอุปกรณ์ป้องกัน

จากข้อมูลของกรมปศุสัตว์ ในปี พ.ศ. 2558 พบว่า มีการเลี้ยงแพะ แกะ โคเนื้อ โคนม กระบือ และสุกร ในทุกภาคของประเทศไทย⁽⁷⁾ โดยมีข้อมูลจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยง จำแนกตามชนิดของสัตว์ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยง จำแนกตามชนิดของสัตว์ ปี พ.ศ. 2558

ชนิดของสัตว์	จำนวน (ตัว)	เกษตรกรผู้เลี้ยง (ครัวเรือน)
แพะ	539,583	43,118
แกะ	49,448	4,776
โคเนื้อ	4,407,108	764,668
โคนม	509,524	16,248
กระบือ	888,421	199,553
สุกร	9,886,897	191,289

จากข้อมูล ซึ่งในปี พ.ศ. 2558 มีการประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราว โรคแท้งติดต่อในสัตว์ (Brucellosis) ในหลายพื้นที่ โรคแท้งติดต่อในแพะ พบในจังหวัดพิษณุโลก อำนาจเจริญ

ภาพลัทธิ และอำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ โรคแท้งติดต่อทั้งในแพะและแกะ พบในจังหวัดนครปฐม โรคแท้งติดต่อในกระบือพบในอำเภอหนองบัวระเหว และอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ⁽⁸⁾ ดังที่กล่าวข้างต้นว่า มีผู้ป่วยโรค布鲁เซลโลซิส พบเชื้อ *B. melitensis* ในอำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ภายหลังพบผู้ป่วยประมาณ 1 เดือน สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดชัยภูมิ ได้มีประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราวโรคแท้งติดต่อในแพะ ในพื้นที่ดังกล่าว โดยสรุปในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้สนับสนุนให้เกษตรกรเลี้ยงแพะและแกะ เพื่อผลิตเนื้อและนมส่งโรงงานอุตสาหกรรมผลิตอาหารฮาลาล เพื่อการส่งออก ประชาชนสนใจเลี้ยงมากขึ้น ทำให้พบผู้ป่วยมากขึ้นในกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหรือทำงานในฟาร์ม ที่มีการสัมผัสกับสารคัดหลั่งจากสัตว์ที่เป็นแหล่งรังโรคสำคัญ คือ แพะและแกะ โดยเฉพาะการล้างรก ทำคลอด รีดนม หรือฆ่าหละสัตว์ โดยไม่มีอุปกรณ์ป้องกันร่างกาย ทำให้มีโอกาสติดเชื้อมีระหว่างทำงานสูง ดังนั้น การแนะนำให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ แกะ โค กระบือฯ ในการป้องกันการติดเชื้อมาจากสัตว์ต่าง ๆ รวมถึงการสังเกตสัตว์ป่วย ตาย หรือการแท้งลูกของสัตว์ จึงมีความสำคัญต่อการป้องกันการเกิดการติดเชื้อมาจากสัตว์สู่คน และคนสู่สัตว์ อีกทั้งอาการและอาการแสดงทางคลินิกของโรคนี้นคล้ายกับโรคอื่น ๆ อีกหลายโรค หากพบผู้ป่วยสงสัย ผู้ให้การรักษาคควรซักประวัติเสี่ยง และส่งตัวอย่างตรวจยืนยันเชื้อทางห้องปฏิบัติการ

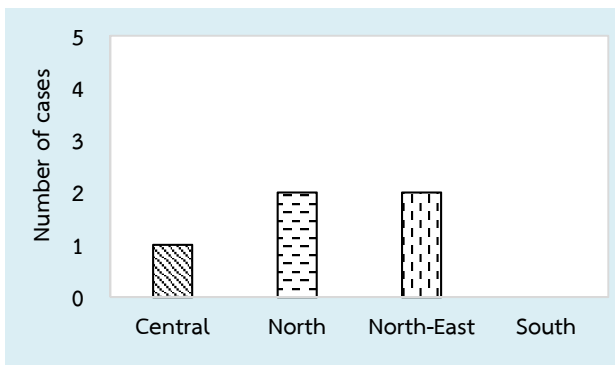

Fig.1 Reported Cases of Brucellosis by Region, Thailand, 2015

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. โรค布鲁เซลโลซิส. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 15 พฤษภาคม 2559]. เข้าถึงได้จาก : http://beid.ddc.moph.go.th/media/factsheet_detail.php?id=23
2. ศูนย์ประสานงานการตรวจวิเคราะห์และเฝ้าระวังโรคทางห้องปฏิบัติการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข. โรค布鲁เซลโลซิส (Brucellosis). [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 17

พฤษภาคม 2559]. เข้าถึงได้จาก: http://webdb.dmsc.moph.go.th/ifc_nih/a_nih_1_001c.asp?info_id=940

3. ศุภฤกษ์ ธิวิลลาภ. โรค布鲁เซลโลซิส (Brucellosis). [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 17 พฤษภาคม 2559]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.boe.moph.go.th/Annual/AESR2013/annual/Brucellosis.pdf>
4. ฝ่ายแบคทีเรียทั่วไป สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์. ข้อมูลผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการโรค布鲁เซลโลซิส. (เอกสารอัดสำเนา)
5. กรรณิการ์ หมอนพังเทียม. รายงานการสอบสวนโรค Brucellosis สถาบันบำราศนราดูร. นนทบุรี: สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข; 2558.
6. เจษฎา เขียวอุสาห์. รายงานสอบสวนโรคเบื้องต้น ผู้ป่วยโรค布鲁เซลโลซิส. เพชรบูรณ์: โรงพยาบาลหนองไผ่; 2558.
7. กลุ่มสารสนเทศและข้อมูลสถิติ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ระดับประเทศ ปี 2558. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 18 พฤษภาคม 2559]. เข้าถึงได้จาก : <http://ict.dld.go.th/th2/index.php/th/report/447-report-thailand-livestock/reportservey2558-1/870-report-survey58-1>
8. กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ข้อมูลเดือนกุมภาพันธ์ 58. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 18 พฤษภาคม 2559]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.dld.go.th/th/index.php/2010-02-16-08-16-57/203-2558>

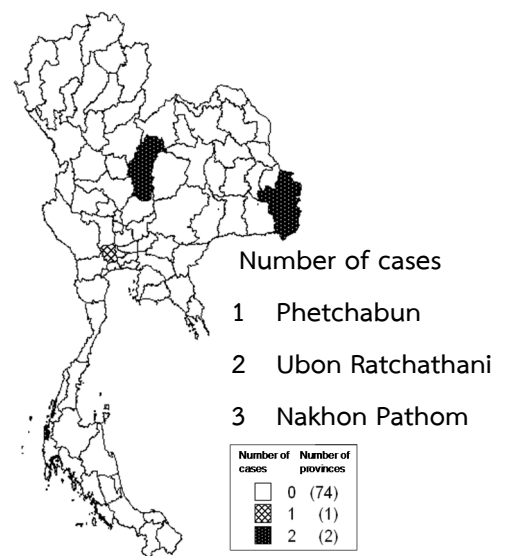
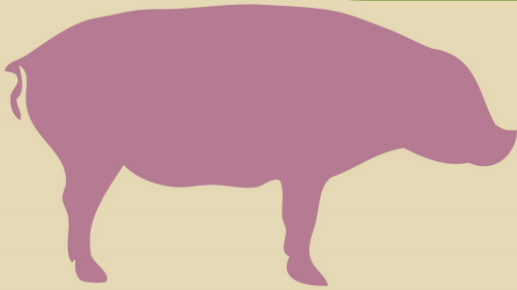

Fig.2 Reported Cases of Brucellosis by Province, Thailand, 2015

โรคไข้หูดับ หรือ โรคติดเชื้อ สเตร็ปโตคอคคัส ซูอิส

"กินหมูดิบ...เสี่ยงหูดับ"

คุณรู้หรือไม่ว่า...ผู้ป่วยโรคไข้หูดับ ร้อยละ 54 - 80 สูญเสียการได้ยิน หรือ หูหนวก ภายใน 24 ชั่วโมง และอาจเสียชีวิต หลังจากหายป่วย อาจมีความผิดปกติในการทรงตัว

ตั้งแต่เดือนมกราคม - สิงหาคม 2558 พบผู้ป่วย 231 ราย สูงกว่าปีที่ผ่านมาตลอดทั้งปี และพบผู้เสียชีวิตเฉลี่ย ปีละ 12 ราย

อาการ

มีไข้ คลื่นไส้ ปวดศีรษะ ข้ออักเสบ ม่านตาอักเสบ สูญเสียการได้ยิน จนถึงขั้นหูหนวก ในรายที่มีอาการรุนแรงอาจเสียชีวิต

สามารถติดต่อได้จาก

สัมผัสกับหมูหรือเลือดหมูที่ป่วย/หมูติดเชื้อไม่แสดงอาการ โดยเชื้อจะเข้าสู่ร่างกายผ่านทางบาดแผล รอยถลอก หรือ เยื่อเมือก

กลุ่มเสี่ยง

คนเลี้ยงหมู

คนชำแหละเนื้อหมู

สัตวแพทย์

การกินเนื้อหมูดิบ หรือ สุก ๆ ดิบ ๆ ทำให้ติดเชื้อนี้ได้

เมนูเสี่ยง

ลาบดิบ

หูดิบ

ไส้ดิบ

หมูกระทะ

ก้อยดิบ

หมายเหตุ การดื่มสุรอาจเพิ่มความเสี่ยงในการติดเชื้อสเตร็ปโตคอคคัส ซูอิส

คำแนะนำ

- หลีกเลี่ยงการสัมผัสหมูที่ติดโรค
- สวมอุปกรณ์ป้องกันเมื่อต้องสัมผัสหมู
- อาบน้ำทุกครั้งหลังสัมผัสหมู
- หลีกเลี่ยงการกินเลือดและเนื้อหมูดิบ หรือ สุก ๆ ดิบ ๆ
- เลือกซื้อหมูจากร้านที่ได้มาตรฐาน
- แยกอุปกรณ์ที่ใช้ระหว่างหมูดิบและอาหารที่ปรุงสุก เช่น เขียง ช้อน ตะเกียบ เป็นต้น
- หากมีอาการป่วยหลังสัมผัสหมูที่ป่วย หรือกินอาหารที่ปรุงมาจากเนื้อหมู เลือดดิบ ๆ หรือปรุงสุก ๆ ดิบ ๆ ให้รีบพบแพทย์ทันที แจ้งประวัติเสี่ยงต่อแพทย์ผู้รักษา โรคนี้รักษาหายและมียารักษาในโรงพยาบาลทุกแห่งทั่วประเทศ

ด้วยความปรารถนาดีจาก
สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค
กระทรวงสาธารณสุข

1422

สายด่วนกรมควบคุมโรค